

گزارش جلسه مشترک گروه با اعضای اتحادیه وپایگاه کیفیت بخشی زبان و ادب فارسی

اشاره

گروه زبان و ادبیات فارسی برای شناساندن ابعاد کتب درسی فارسی، نشستی با اعضای اتحادیه و پایگاه کیفیت بخشی انجمن معلمان زبان و ادبیات فارسی کشور برگزار کرد که مباحث این نشست تقدیم می‌شود.

در ابتدای جلسه، دکتر اکبری شلدره، مدیر سابق گروه زبان و ادبیات فارسی دفتر تألیف کتاب‌های درسی، از محمدعلی سلیمانی از آذربایجان شرقی (تبریز)، به‌عنوان پیش‌کسوت و نایب‌رئیس اتحادیه انجمن معلمان زبان و ادبیات فارسی نام برد و از تلاش‌های چندین ساله ایشان در سمت رئیس اتحادیه قدردانی کرد. آن‌گاه از سلیمانی درخواست کرد که به‌عنوان رئیس سنی این نشست، سخنانش را آغاز کند.

سلیمانی در سخنان کوتاهی نخست از این دعوت گروه زبان و ادب فارسی ابراز خرسندی کرد و گفت امیدواریم آن انتظارات چندین ساله برآورده شود و نتایج همایش‌ها و نقدهای همکاران در تألیف‌های جدید مورد توجه و بهره‌برداری قرار گیرد.

دکتر اکبری شلدره، بیان داشت که کار تألیف از اول دبستان تا پایه نهم بر بنیادی ساختمان سامان یافته و نه پله را طی نموده و اکنون در حال پیمودن پله دهم است؛ حلقه واپسین آن پایه دوازدهم خواهد بود.

برای شناخت بهتر این فرایند، لازم است برنامه‌ها، اهداف، اصول، رویکرد و شیوه سازماندهی و ارزشیابی در هر نه پایه را مطالعه نمود و از ساختماندهی و نظم‌ش آگاهی یافت. هر محتوای پیشنهادی که در مسیر این رویکرد نباشد، به دفتر

علم می‌تواند باشد و هست، چنان ظرفیت و توانی در این زبان هست که می‌تواند نیاز علمی هر شاخه دانش را پاسخگو باشد. باید در کنار درخشش‌های علمی که فرزندان فهیم و دانشور امروز ایران اسلامی آفریده‌اند، تکاپویی هوشمندانه، بسامان، پیگیر و روشمندانه برای طرح زبان فارسی، به‌عنوان زبان علم در جهان آغاز شود، آن‌سان که دانشمندان و متفکران جهان دریابند به زبان فارسی برای دستیابی به فرهنگ، اندیشه و تعالی و بالندگی نیازمندند.

دریغ است که فارسی، این زبان زنده و زیبا و زایا، با این غنای فرهنگی و اندیشگی، پویایی جغرافیایی و تاریخی خویش را باز نیابد و در تراز جهانی به‌کار گرفته نشود. درست است این به آرزو و آرمان شبیه است اما شدنی است. ده سال پیش رهبر ادیب و فهیم انقلاب اسلامی در آمیزه‌ای از دریغ و اشتیاق فرمودند:

«انگلیسی‌ها با زرنگی زبان خودشان را زبان علم و زبان بین‌المللی کرده‌اند و هر چه شما می‌خواهید یاد بگیرید و هر چه شما می‌خواهید بخوانید، مجبورید زبان آن‌ها را یاد بگیرید. شما کاری کنید که در پنجاه سال آینده، همین نیاز به زبان فارسی شما باشد، این یک آرزوست، یک قله است؛ مثل قله دماوند، مثل قله توچال، که نگاه کردن به آن هیجان‌انگیز است، شوق رسیدن به آن در دل همه به‌وجود می‌آید؛ اما چه کسانی می‌رسند؟ باید کفش و کلاهش را آماده کنید؛ بیشتر از آن باید همت‌اش را آماده کنید و راه بیفتید.^۱

فرهنگستان باید کفش و کلاه آماده کند. صداوسیما، رسانه‌های مکتوب و غیرمکتوب، فضاهای مجازی حتی آموزش و پرورش. همه باید کاری کنند تا باز به تعبیر اندیشه وراثت ایشان ملت‌های دنیا، دانشمندان و اندیشمندان عالم احساس کنند به ایران، به زبان ایران و به فرهنگ ایران نیاز دارند...»

فهم ادبیات انقلاب اسلامی و درنگ‌های کلی‌تر شناخت آفاق و ابعاد انقلاب اسلامی، بدون شناخت زبان و ادبیات آن ممکن و میسر نیست. باید زبان فارسی را جهانی کرد تا ظرائف و طرائف و زیبایی‌ها و رندی‌های این زبان زیبا را آنان نیز دریابند. اصلاً شریک کردن جهان در لذتی که ما از زبان فارسی می‌بریم نوعی خدمت جهانی است. اما چگونه و با چه روش‌ها و امکانات و بایسته‌هایی نیازمند نظر صاحب‌نظران و دغدغه‌مندان این عرصه مقدس است. چشم به راه نظرگاه‌های صائب و راه‌گشایان هستیم.

پی‌نوشت‌ها

۱، ۲، ۳. کلمه طیب، گزیده‌ای از بیانات مقام معظم رهبری در اهمیت و گسترش زبان و ادبیات فارسی، مؤسسه فرهنگی هنری و انتشارات بین‌المللی هدی، تهران، ۱۳۹۱، صص ۵۰، ۵۱ و ۵۱.



دکتر قاسم پورمقدم

تألیف کمکی نخواهد کرد.

ما با مطالعه اسناد ۹۴ سال تاریخ مکتوب آموزش عمومی (از سال ۱۳۰۰ تا ۱۳۹۴)، به این مسیر و رویکرد رسیده‌ایم و نگاه پژوهشی و مطالعاتی داریم. نیازها شناسایی و نقاط قوت و ضعف و آسیب‌شناسی موضوع و محتوا، بررسی شده است.

ایشان سپس **فرایند تألیف** را این‌گونه برشمرد و توضیحاتی ارائه نمود:

الف:

- پژوهش (درون‌سازمانی و برون‌سازمانی)
- نیازسنجی
- آسیب‌شناسی.

ب:

مطالعات مربوط به اسناد تحولی و بررسی اسناد بالادستی مبانی نظری تحول بنیادین در نظام تعلیم و تربیت در جمهوری اسلامی ایران شامل:
- رهنامه نظام تربیت رسمی و عمومی
- فلسفه تربیت رسمی و عمومی
- برنامه درسی ملی

ج: تدوین برنامه درسی حوزه یادگیری و برنامه‌ریزی تألیف

د: طراحی سازماندهی محتوایی و تدوین و تألیف. محتوای دوره دبیرستان یا دوم متوسطه، ۲۰ سالی است که تغییراتی نداشته است. ما به کمک شما در بازسازی ذهن دبیران جهت پذیرش این تغییر نیاز داریم. برای اشاعه برنامه و تبیین برنامه درسی ملی و رویکرد عام آن - که شکوفایی فطرت انسانی است - و سپس تغییر و تولید محتوای جدید به حضور مؤثر و علمی شما نیاز داریم تا زنگ پایان خواندگی و پذیرش تغییرات را در متوسطه دوم به صدا درآوریم. بنابراین، از شما مهمانان ارجمند درخواست می‌کنیم:

- نیروهای مفید علمی استان‌ها را شناسایی کنید تا در فرایند کارهای تألیفی حضور یابند.

- برای اشاعه هم‌زمان برنامه‌ها، آموزش دبیران و بسترسازی مناسب، از هم‌اکنون برنامه‌ریزی و اقدام کنید.

در ادامه جلسه **دکتر علی اکبر کمالی‌نهاد**، دبیر اتحادیه معلمان ادبیات فارسی کشور، گزارشی مختصر از عملکرد اتحادیه و ظرفیت‌های علمی و اجرایی موجود در آن، ارائه نمود و مواردی چون برگزاری همایش‌ها، مسابقه‌ها و دوره‌های ضمن خدمت را به‌عنوان جزئی از عملکرد و توان اتحادیه برشمرد.

وی در ادامه افزود که هشت سال از زمان شکل‌گیری این اتحادیه سپری می‌شود؛ در این هشت سال، نه همایش کشوری برگزار کردیم و اکنون در ۲۵ استان انجمن معلمان داریم که حدود ۶۰۰۰ نفر عضو دارد. انجمن می‌تواند حلقه اتصال مناسبی باشد و استفاده از توان علمی اتحادیه در تدوین، تحلیل و اشاعه محتوای کتاب متوسطه دوم و یا نقد و نظر در مورد کتاب‌های تازه منتشر شده در دوره متوسطه یکم و دوم توسط اعضای اتحادیه، بر قدرت کارهای تألیفی خواهد افزود.

سپس **رضا حسین‌پور**، دبیر پایگاه کیفیت بخشی زبان و ادبیات فارسی مستقر در گیلان (رشت) در سخنانی گفت:

هدف اصلی این نشست آگاهی همکاران متوسطه دوم برای چاپ کتب ادبیات جدید بوده که به یاری خدا این بار متوسطه اول، سه گام و سه پایه زودتر آن را درک کرده است و تأکید کردیم که نکنند خدای ناکرده متوسطه اول با این کار جدید سازمان پژوهش از یاد برود. ذکر این نکته ضروری است که متوسطه دوم به کارگاه‌هایی در خصوص درس مهارت‌های نوشتاری نیاز دارد که توان برگزاری آن‌ها در مدرسان دوره اول وجود دارد که هم آموزش کامل دیده‌اند و هم مجری بوده‌اند.

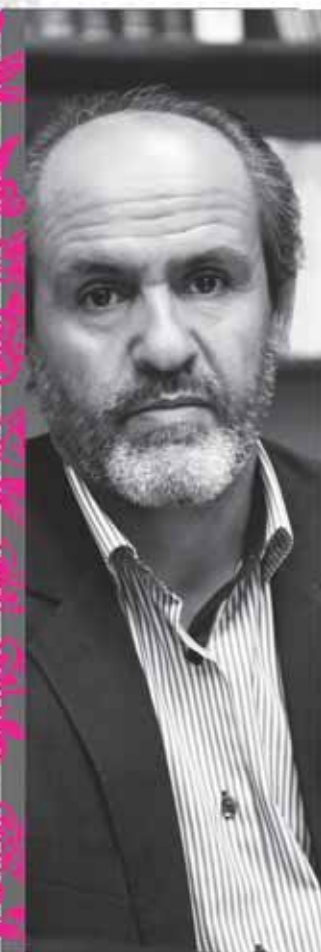
او سپس افزود:

۱. سازمان پژوهش باید با سرگروه‌های درسی که حلقه اصلی اتصال دفتر یا دبیران در هر استان با سازمان آموزش و پرورش و در کنارش مجری و پیش‌برنده اهداف و محتوای تولیدی هستند، تعامل بیشتری داشته باشد.

۲. به نقدهای ارسالی همکاران از استان‌ها توجه چندانی نمی‌شود.

۳. برای تحکیم محتوای درسی به جای بسیاری از

- نکته دیگر پیوند آموزه‌ها با مهارت‌های زندگی است. باید به این سؤال پاسخ دهیم که آموزه‌ها چه کمکی به زندگی آینده جوانان می‌کند؟
خانم سیده رقیه فرجودی عضو پایگاه کیفیت بخشی زبان و ادبیات فارسی از گیلان، ضمن سپاسگزاری از مسئولان برای برگزاری این جلسه، کمبود ساعت آموزشی را مشکل اصلی برنامه آموزش زبان و ادبیات فارسی دانست.



دکتر اکبری شلدره‌ای

در ادامه نشست، دکتر حسین قاسم‌پورمقدم فرایند برنامه‌ریزی درس و تألیف کتاب‌های فارسی را که شامل نیازسنجی و تعیین اهداف و محتوا و روش و ارزشیابی می‌باشد، تبیین نمودند و نیازهای بخش آموزش نیروی انسانی و نیاز مخاطبان، چه معلم و چه دانش‌آموز و نیازهای مالی و اداری و نیاز منابع یادگیری و رسیدن به اهداف را برشمردند.

مقرر گردید این نشست، طبق برنامه به صورت ماهانه و در استان‌های مختلف برگزار شود.

در پایان، دکتر اکبری شلدره، برنامه

جلسات ماهیانه دفتر تألیف را مطرح نمود و مقرر شد همه حضاران درباره عنوان‌بندی جلسات آتی دفتر تألیف نظر بدهند و تمایل خود را برای میزبانی این جلسات اعلام کنند.
بخش پایانی جلسه، به پرسش و پاسخ و نقد و نظر شرکت‌کنندگان محترم اختصاص یافت و به مباحث گوناگون پرداخته شد. سپس کتاب «روش‌های نوین یاددهی - یادگیری» و جدیدترین شماره مجله رشد آموزش زبان و ادب فارسی به حضاران در جلسه اهدا شد.

دوره‌های غیر تخصصی و غیر لازم، لازم است ساعت‌های ضمن خدمت به صورت برخط اختصاص یابد.

۴. لازم است فصلنامه رشد آموزش زبان و ادب فارسی به دوره اول متوسطه هم توجه داشته باشد و از سوی مدارس، جهت بهره‌مندی از مقالات با هزینه سازمان پژوهش برای دبیران ارسال شود.
۵. تکلیف ارزشیابی پایانی و کتبی و شفاهی نمودن امتحانات پایانی مشخص شود و کارنامه تحصیلی از قرائت فارسی به ادبیات فارسی تغییر باید و اصلاح گردد.

۶. ساعات آموزشی با حجم کتاب تناسب ندارد و این به دلیل کاهش ساعت فارسی و در پی آن عدم توجه کافی به درس املا در مدارس است که عواقب نامطلوبی دارد.

۷. سازمان باید به آفات تفکیک چهار ساعت فارسی بین دبیران مختلف در استان‌ها - به صورت ۲ ساعت مهارت و ۲ ساعت املا و فارسی - توجه کند.
وی در پایان، خواهان مساعدت و مشارکت دفتر تألیف برای برگزاری همایش در گیلان شد.
پس از ایشان هر یک از حضاران به نوبت، نکاتی را یادآور شدند که برای پرهیز از درازنویسی، به کوتاهی به آن‌ها اشاره خواهیم کرد.

- عبدالستار منصوری از استان ایلام:
- نیاز امروز جامعه آموزش و پرورش، ارتقای دانش حرفه‌ای معلمان است. بنابراین، ضرورت دارد آموزش معلمان به طور منظم تداوم داشته باشد.

ردیف	نام و نام خانوادگی	نام و نام خانوادگی
۱	محمدعلی سلیمانی	از آذربایجان شرقی
۲	دکتر علی اکبر کمالی نهاد	دبیر اتحادیه از استان مرکزی
۳	آقای حسین پور	مسئول پایگاه کیفیت بخشی زبان و ادبیات فارسی مستقر در گیلان
۴	آقای منوچهر علی پور	منطقه ۶ تهران
۵	خانم شادی پیروزی	از گیلان
۶	خانم سیاه نوری	نماینده گروه‌های آموزشی شهر تهران
۷	دکتر بهیاد صدیق پور	از شهرستان‌های تهران
۸	اسماعیل شمس‌الدینی	از کرمان
۹	حمیدریبیعی	از چهارمحال بختیاری
۱۰	خانم سیده رقیه فرجودی	از گیلان
۱۱	عبدالستار منصوری	از ایلام
۱۲	خانم معصومه نبی‌زاده	از تهران
۱۳	دکتر حسین قاسم‌پورمقدم	دفتر تألیف
۱۴	دکتر فریدون اکبری شلدره	دفتر تألیف